06/06/2021

Πέτρινος σταυρός στο Πλατύ αφηγείται μια άγνωστη πτυχή της ιστορίας

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Πίσω από τον Σιδηροδρομικό Σταθμό στο Πλατύ της Ημαθίας, όπου διακλαδώνονται οι γραμμές προς Θεσσαλονίκη, Αθήνα και Φλώρινα, μπορεί κανείς να δει έναν πέτρινο σταυρό με μια επιγραφή πάνω του, που λέει: «ο τιμημένος τάφος τριών γενναίων εδώ θα ενθυμίζη πάντοτε την ηρωικήν διάβασιν της γέφυρας Καραασμάκ υπό των προσκόπων».

«Ο πέτρινος σταυρός μνημονεύει τη μάχη του 1912 στην περιοχή της γέφυρας του Λουδία, το γνωστό τότε Καραασμάκ, που σημαίνει μαύρο αυλάκι. Ήταν τότε που οι ελληνικές δυνάμεις απωθούσαν τις οθωμανικές και απελευθερώνονταν οι περιοχές στην Αλεξάνδρεια, την Κορυφή, το Λιανοβέργι. Στη μάχη που έγινε στη γέφυρα, τρεις πρόσκοποι έχασαν τη ζωή τους, οι δύο κατάγονταν από εδώ και ένας από την Κρήτη. Λέγεται, μάλιστα, ότι τα οστά των δύο βρίσκονται ακόμη εκεί, καθώς τα οστά του Κρητικού είχαν βρεθεί». Την περιγραφή των γεγονότων κάνει στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο σταθμάρχης στο Πλατύ, Σάββας Καραούσογλου, που δηλώνει ότι γεννήθηκε εκεί, εργάζεται τριάντα χρόνια στον Σιδηροδρομικό Σταθμό και τελευταία διάβασε περισσότερα για τη συγκεκριμένη μάχη.

Θυμάται, ωστόσο, ότι το μνημείο είχε τοποθετηθεί αρχικά δίπλα από το σταθμό, όμως μεταφέρθηκε για λόγους αποφυγής ατυχημάτων με τα τρένα. **Όσο για την ιστορική του σημασία, αναφέρει ότι «εκεί μαζευόταν κόσμος παλαιότερα και γίνονταν καταθέσεις στεφάνων, αφού είναι σαν να συμβολίζει την επέτειο της απελευθέρωσης του χωριού»**

.

Οι νεκροί ήταν πολύ περισσότεροι

Τα ιστορικά γεγονότα εξιστορεί στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο εκπαιδευτικός, ιστορικός ερευνητής Γρηγόρης Γιοβανόπουλος, ο οποίος αναφέρει ότι, σύμφωνα με τα απομνημονεύματα των πρωταγωνιστών της μάχης, οι νεκροί ήταν πολύ περισσότεροι. Ωστόσο, ο λόγος για τον οποίο μνημονεύονται στον πέτρινο σταυρό τα ονόματα των τριών, Μαυρομιχάλη, Νταβατζή και Τσαμτσακόπουλου, είναι ότι για την κατασκευή του μνημείου μερίμνησε ο στρατηγός Κωνσταντίνος Μαζαράκης, ο περίφημος Καπετάν Ακρίτας του Μακεδονικού Αγώνα, ο οποίος ήταν επικεφαλής του σώματος των προσκόπων που προπορευόταν του στρατού ώστε να προχωρεί σε καταδρομικές ενέργειες.

Σύμφωνα με τον κ. Γιοβανόπουλο, οι τρεις αυτοί πρόσκοποι έχασαν τη ζωή τους λίγο νωρίτερα από τη μάχη του Λουδία, που έγινε στις δύο γέφυρες του ποταμού, εκείνη του δημόσιου δρόμου και τη σιδηροδρομική. «Η ελληνική στρατιά, με επικεφαλής τον διάδοχο Κωνσταντίνο, πήγε από το πάνω μέρος της λίμνης, του βάλτου των Γιαννιτσών και συνάντησε τον Τουρκικό στρατό στα Γιαννιτσά ο οποίος παρατάχθηκε δεξιά στο Πάικο και μέχρι τις παρυφές της λίμνης. Στο κάτω μέρος της λίμνης, τις δύο γέφυρες του Λουδία τις φύλαγαν κάποιες μονάδες τουρκικού στρατού, περίπου 3000 άτομα. Διατάχθηκε τότε η 7η μεραρχία που ερχόταν από την περιοχή της Κατερίνης να καταλάβει τις γέφυρες του ποταμού Λουδία και να υπερφαλαγγίσει τον εχθρό ώστε να κυκλωθούν τα άκρα της εχθρικής παράταξης. Έτσι έγινε η μάχη στις 20 Οκτωβρίου του 1912, ταυτόχρονα και στη σιδηροδρομική γέφυρα και στη γέφυρα του δημόσιου δρόμου», αναφέρει χαρακτηριστικά.

Η μάχη διήρκησε επτά με οκτώ ώρες και στο τέλος ο τουρκικός στρατός υποχώρησε και οι ελληνικές δυνάμεις πέρασαν και κατέλαβαν το χωριό Άδενδρο. Ο απολογισμός της άλλωστε ήταν, σύμφωνα με τα απομνημονεύματα των πρωταγωνιστών της, 50 με 70 Έλληνες νεκροί και 120 με 150 Τούρκοι νεκροί. Δεκάδες ήταν και οι τραυματίες που μεταφέρονταν σε ένα πρόχειρο νοσοκομείο στην Αλεξάνδρεια και από τη Μεθώνη με ατμόπλοια στην Αθήνα. «Λογικά, στον χώρο όπου έγινε η μάχη έχουν ταφεί ομαδικά οι άνθρωποι αυτοί, που έδωσαν τη ζωή τους για την πατρίδα και είναι κρίμα να μένουν εντελώς άγνωστοι χωρίς κάποιος να αναφέρεται στον αγώνα τους», σχολιάζει ο κ. Γιοβανόπουλος.

Η σημασία της μάχης στο Λουδία για την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης

Όσο για τη σημασία της μάχης στο Λουδία, ο εκπαιδευτικός και ιστορικός

ερευνητής, υπογραμμίζει ότι αν οι ελληνικές δυνάμεις κατάφερναν να περάσουν τον ποταμό Λουδία, να κυκλώσουν την τουρκική στρατιά που υποχωρούσε από τα Γιαννιτσά και να την εμποδίσουν να καταστρέψει τις γέφυρες του Αξιού, θα έφτανε πιο γρήγορα στη Θεσσαλονίκη για να την απελευθερώσει. «Το στοιχείο του χρόνου ήταν, άλλωστε, κρίσιμο αφού γινόταν ένας αγώνας δρόμου για την κατάληψη της Θεσσαλονίκης, την οποία εποφθαλμιούσαν και οι Βούλγαροι αλλά ακόμη και οι Αυστριακοί που επιθυμούσαν να έχουν πρόσβαση στο λιμάνι της και στο Αιγαίο», προσθέτει. Βέβαια, λόγω κακοκαιρίας και δυσκολιών στην διέλευση των ελληνικών δυνάμεων, η προέλασή τους προς τη Θεσσαλονίκη καθυστέρησε και τελικά η πόλη απελευθερώθηκε στις 27 Οκτωβρίου, μια εβδομάδα μετά τη μάχη στο Λουδία και ευτυχώς μόλις μία μέρα προτού οι Βούλγαροι καταφέρουν να φτάσουν εκείνοι πρώτοι στη Θεσσαλονίκη.

Δίνοντας, τέλος, το στίγμα της κρισιμότητας της μάχης, επισημαίνει ότι από την περιοχή πέρασε και το τάγμα Ακριτών που διοικούσε ο δισέγγονος του στρατηγού Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, Γεώργιος Κολοκοτρώνης ενώ τον ελληνικό στρατό ακολουθούσε μετά τις μάχες στο Λουδία και στα Γιαννιτσά και ο ίδιος ο Βασιλιάς Γεώργιος, ο οποίος έμεινε μια εβδομάδα στο κτίριο του σιδηροδρομικού σταθμού της Αλεξάνδρειας περιμένοντας την κατάληψη της Θεσσαλονίκης.

Προσπάθειες να επιστρέψει ο πέτρινος σταυρός στην αρχική του θέση

Το τελευταίο χρονικό διάστημα βρίσκεται, άλλωστε, σε εξέλιξη μια προσπάθεια από τον Σύλλογο των Καππαδοκών στο Πλατύ «Ο Βαρασός», με στόχο να μεταφερθεί το μνημείο με τον πέτρινο σταυρό στην αρχική του θέση. «Έχουν γίνει όλες οι προσπάθειες, πήραμε έγκριση από τον ΟΣΕ -γιατί κι εγώ στον ΟΣΕ είμαι- και έχουν δρομολογηθεί όλα. Σήμερα ακόμη, ήρθαν από τον σύλλογο τα παιδιά και κοιτούσαμε τον χώρο, πώς θα καθαριστεί, για να δώσουμε έμφαση στο σημείο και να φαίνεται το μνημείο από όλες τις πλευρές» λέει ο σταθμάρχης Σάββας Καραούσογλου.

Η προσπάθεια έχει μεγάλη σημασία για τον ιδιαίτερα δραστήριο Σύλλογο, τα μέλη του οποίου δηλώνουν ότι είναι «τα εγγόνια του Αγίου Παϊσίου και του Αγίου Αρσενίου που κατάγονταν από τα Φάρασα της Καππαδοκίας». Ο κ. Γιοβανόπουλος, από την πλευρά του, χαρακτηρίζει πολύ καλή την πρωτοβουλία ενώ θέτει και θέμα αναζήτησης των οστών των νεκρών.

Πηγή: ΑΠΕ/ΜΠΕ

*Τις φωτογραφίες παραχώρησε στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο κ. Καραούσογλου